

Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené v Praze si připomíná stoleté výročí založení Deylova ústavu pro slepé v Praze

Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené uspořádala 9.12.2009 adventní koncert jako první připomenutí 100. výročí založení svého předchůdce - Deylova ústavu pro slepé.

Škola je pokračovatelem Deylova ústavu hned v několikerém smyslu. Zůstává a pracuje ve stejných prostorách, má stejné poslání - pečovat o děti a mládež se zrakovým postižením. Shodně vychází z přesvědčení, že výchova a vzdělání pomáhá jedinci vést samostatný a naplněný život a že její působení dokáže integrovat vzdělaného člověka do společnosti.

V průběhu uplynulých sta let se měnily formy existence tohoto zařízení, zpočátku tu byl ústav podporovaný dobročinností, hudební škola, dnes státem zřizovaná konzervatoř a střední škola. Ústav a škola vystřídaly také dlouhou řadu názvů. Z nich nejznámější je Deylův ústav pro slepé a ten současný – Konzervatoř Jana Deyla a střední škola pro zrakově postižené.

Již v Deylově ústavu se uskutečňovala hudební výuka vedle výuky literární a rukodělné. To vše ve snaze, aby po odchodu z ústavu dokázal absolvent samostatně působit v oboru, ve kterém byl vzdělán. Žáci, kteří byli v hudbě nejnadanější, získávali zpočátku plné vzdělání na pražské hudební konzervatoři. Od roku 1924 se v Deylově ústavu začalo vyučovat ladění klavírů, od roku 1931 se již vyučovalo i hudbě a žáci do svých 22 let mohli skládat státní zkoušku, zpočátku před státní zkušební komisí na pražské konzervatoři.

Dnes škola vzdělává své žáky v oborech hudba, zpěv, ladění klavírů a kulturní činnost. Podle druhu oboru vzdělání dosahují středního vzdělání, úplného středního vzdělání s maturitní zkouškou, nebo absolutoria.

Sto let je doba historicky poměrně krátká a v určitém smyslu ji člověk může „dohlédnout“. Mnozí z těch, kdo dnes ve škole působí, měli mezi svými kolegy učitele hudby i ladiče, kteří byli v Deylově ústavu vzděláni a posléze v něm či ve škole sami vyučovali. Byli to nositelé kontinuity v průběhu mnoha desetiletí, jejich životy všem ukazovaly opravdový smysl práce se zrakově postiženými žáky.

Oblast hudby, kterou si posléze škola vybrala jako hlavní, je mimořádně vhodná pro vzdělávání a působení lidí se zrakovým postižením. I zcela nevidomému člověku je svět hudby plně přístupný a neskrývá před ním žádná svá tajemství.

Hudbu poznávat, věnovat se jí v osobním i profesionálním životě, to je pro každého velký úkol i velká příležitost. Člověk musí mít řadu předpokladů, které mu tuto cestu umožní. Nadání, talent, vůli, zaujetí a píli, sluchové dispozice a další. Dispozice zrakové však k těmto předpokladům nepatří.

Stoletá existence ústavu a školy je vyplněna stálým hledáním a nalézáním nových cest kvalitního vzdělávání osob se zrakovým postižením a nových způsobů uplatnění absolventů. Ve škole v průběhu století vznikl velmi promyšlený, specializovaný, stále se zdokonalující systém hudebního vzdělávání dětí se zrakovým postižením, systém, který jim vychází vstříc nejen v průběhu samotného vzdělávání, ale důsledně zohledňuje potřeby budoucích hudebníků, učitelů hudby a ladičů klavírů.

Nejde tu jen o vyjádření osobního přání, není to jen teoretická spekulace, nebo dokonce hra se slovy. Potvrzením toho všeho jsou především exaktní a profesionálně prováděné sociologické výzkumy mezi absolventy školy, realizované jednak na počátku let devadesátých, jednak o deset let později. V obou případech šlo o výzkumy mezi absolventy, kteří byli v dané době v aktivním věku, a to od těch, kteří nedávno odešli ze školy až po ty, kteří se již blížili důchodovému věku. Šlo o lidi z celé České republiky, v prvním případě i Slovenska (škola v době existence Československa měla zhruba jednu třetinu žáků slovenské národnosti). Výzkumy se zaměřily na životní a pracovní podmínky absolventů, na jejich pozici ve společnosti i na jejich názory na význam vzdělání, kterého se jim ve škole dostalo.

Snad nejdůležitějším zjištěním, které oba výzkumy potvrdily, bylo to, že absolventi školy odvozuji své postavení ve společnosti spíše od kvality vzdělání, nežli od faktu postižení. I při charakteristice svého osobního života uvádějí, že se více cítí zařazení do okruhu svých kolegů v zaměstnání, do okruhu svých přátel i osob blízkých, než do okruhu osob se zrakovým postižením. daleko spíše od kvality svého vzdělání a od svého života profesního, nežli od faktu svého postižení. To je skutečný význam integrace člověka ve společnosti. U absolventů školy sehrálo tuto integrační roli právě hudební vzdělání, vzdělání „ušité na míru“ jejich potřebám. Lidé se cítí spíše spřízněni hudbou, nežli spřízněni osobním postižením.

Takový výsledek výzkumu je pro školu důležitým zjištěním. A z hlediska ověřování uvedených skutečností je stoletá tradice dostatečně dlouhá, aby věrohodná zjištění poskytla. Nelze zde neuvést ještě další konkrétní údaje o absolventech školy. Výzkumy ukázaly, že více než 80% jich bylo zaměstnáno, nebo pracovalo v oboru, který ve škole vystudovali. Kdo zná údaje o zaměstnanosti osob s postižením, jistě ocení tak vysoké procento.

Pro školu a její další směřování jsou taková zjištění nejspolehlivějším ukazatelem toho, kam by měla směřovat i v budoucnosti. Nikdy nebude možné říci, že práce na vzdělávacích programech školy skončily. Společnost a její potřeby se vyvíjejí stále rychleji, vznikají nové možnosti technické, například v oblasti informačních a komunikačních technologií, nebo v užívání počítačů. S tím vším musí systém vzdělávání pracovat.

Za školou stojí osudy mnoha a mnoha desítek absolventů, kterým dala do života velmi dobré vybavení, před ní stojí nové a nové možnosti, které svým budoucím žákům musí umět nabízet a zprostředkovat. Osudy absolventů budí nejen radost a zadosťučinění, jsou také velkým závazkem.

Pokračování ve stoleté tradici Deylova ústavu a dnešní Konzervatoře Jana Deyla a střední školy pro zrakově postižené znamená stále a nekončící zdokonalování toho, co bylo dříve vytvořeno.

Výsledkem působení školy na poli vzdělávání, ale i její neustálá péče o vytváření možností k uplatnění jejích absolventů, to vše se zhodnocuje i na poli vytváření povědomí celé společnosti o rovnocenném postavení člověka s postižením mezi ostatními. Nejen, že se již nikdo nepozastaví nad tím, že ladič klavírů se dostaví do práce s bílou holí, ale i v hudebních školách po celé republice je nevidomý učitel přijímán bez vážných obav o kvalitu jeho práce. Nebylo tomu tak vždycky a bylo třeba několik desítek let a několik stovek dobrých učitelů a ladičů, aby to veřejnost přijala.

To je také odkaz těch sta let, která si škola připomíná.

Bylo by zcela nemožné vzpomenout jmenovitě ty, kdo se zasloužili o to všechno, co ústav a škola vykonali. Zakladatelé Deylova ústavu, vedoucí činitelé ústavu i škol, které měnily svou podobu až do té dnešní, vynikající učitelé a vychovatelé, na které bývalí žáci dodnes vzpomínají s láskou a vděčností a konečně řada vynikajících osobností, které zde své vzdělání získaly a svou prací a svým životem otvíraly cestu dalším a dalším.

Těm všem náleží poděkování.

Praha, 9. prosince 2009

Mgr. Milada Rybářová, ředitelka školy